

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2540 จนถึงปัจจุบัน สังคมโลกในสภาวะปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีการแข่งขันกันสูงมากส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมขององค์กร ภูมิสังคมของประเทศหรือความพร้อมของคนและระบบ นอกจากนี้แล้ว การหวังพึ่งพิงความรู้ เงินลงทุนหรือตลาดจากภายนอกประเทศมากเกินไป โดยไม่เตรียมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในขณะเดียวกันปัญหาซึ่งทับถมมาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมและได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายทุนกระจายความเจริญและกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนและในเชิงพื้นที่ เกิดปัญหาทางสังคม ความหย่อนยานทางศีลธรรม ความเสื่อมสลายของวัฒนธรรมที่ดีของสังคมไทยตลอดจนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548, หน้า 6-7) นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในฐานะประเทศไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบเฉพะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ให้ความสำคัญจากปัญหาดังกล่าวจึงเน้นการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่จะเป็นภูมิคุ้มกันคนให้มีความรู้เท่าทันและพร้อมที่จะเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 78 และ 80 จึงได้บัญญัติไว้ว่าการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไป เพื่อพัฒนาสังคมเศรษฐกิจพอเพียง (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง, 2551, หน้า 3) ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพ ได้ตระหนักถึงคุณค่าภารกิจดังกล่าว จึงมีนโยบายที่จะขับเคลื่อน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยอัญเชิญมาใช้เป็นหลัก ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ คนส่วนใหญ่ พอมี พอใช้ พออยู่ ในการดำเนินชีวิต โดยใช้หลักการพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และมีคุณธรรมกำกับความรู้ เป็นกรอบในการดำรงชีวิตและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ด้วยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและองค์กรทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง, 2551, หน้า 1-2) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นย่อมส่งผลกับสถานศึกษาขนาดเล็กโดยตรงเพราะว่าจากการศึกษาสภาพปัญหาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านมาพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษามีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน มีค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งมีบริบทแตกต่างไปจากสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ การใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำผลของการประเมินงาน/โครงการมาใช้วางแผน ปรับปรุง พัฒนา ยังขาดประสิทธิภาพ ด้านการเรียนการสอน มีครูสอนไม่ครบชั้น ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบคณะชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา และไม่เต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นด้านอื่น ๆ หลักสูตรและแผนจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัดและด้อยคุณภาพ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้านความพร้อม เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรบุคลากรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานาน คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ยังไม่เพียงพอ สถานศึกษาไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนได้มากนัก เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนมีความยากจนและนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คณะกรรมการมีบทบาทไม่มากนัก การประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน มีค่อนข้างน้อย หรือไม่มีเลยในบางพื้นที่ (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 4-7)

ลักษณะปัญหาดังกล่าว ทำให้การแก้ปัญหาในการการบริหารจัดการในสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคุณภาพจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม

การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก นอกจากจะต้องมีการใช้กลยุทธ์ที่ดีแล้วยังต้องใช้อาศัยหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา เพราะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งประกอบด้วย

1. กรอบแนวคิด ที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นกรมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยอันตราย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

2.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

2.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

โดยมีเงื่อนไขในการการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญา ในการดำเนินชีวิตไม่โลภ และไม่ตระหนี่

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายเพื่อให้คนพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่งมีศักยภาพ มีทางเลือก ด้านสุขภาพ ความรู้ ทักษะ อาชีพ เสรีภาพ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาวัดเอาเปรียบ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา จิตสาธารณะ อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้อย่างยั่งยืน ไม่ทำลาย เห็นคุณค่า อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่อย่างมี

รากเหง้าทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ค่านิยม มีเอกลักษณ์ (ปรียานุช พิบูลสรวาท, 2548)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เริ่มและดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งสานต่อความคิดและความเชื่อมโยงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และขยายผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมโดยดำเนินการผ่านผลงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) แผนงานเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ 2) แผนงานการส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาวิชาการ 3) แผนงานสร้างกระบวนการเรียนรู้ และ 4) แผนงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548, หน้า 19-32)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กล่าวว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้จำเป็นจะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ในสถานศึกษา ขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์เป็นการวางแผนแม่บทในการดำเนินงานที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและมีเกณฑ์การวัดความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการไปสู่ จุดหมายที่ตั้งไว้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 32-35) ด้วยเหตุผลดังกล่าว การพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงเป็นหนทางที่จะเพิ่ม สมรรถนะของการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี มีประสิทธิภาพ โดยเป็น แนวทางที่เน้นการเจริญเติบโตที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นตามศักยภาพที่มีอยู่จริง อย่างมีเหตุมีผล เป็นขั้นเป็นตอน ด้วยความมั่นคงและเตรียมพร้อมด้วยความไม่ประมาทในการรับมือกับ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนับเป็นกระบวนการมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง แต่ด้วย การให้แนวทางในการดำเนินการ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ บริหารสถานศึกษาเป็นแบบกว้าง ๆ คือ ทุกสถานศึกษาดำเนินการเหมือนกัน ไม่แบ่งขนาด สถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ทำให้ประสบปัญหาในการบริหารจัดการ ผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้บริหาร สถานศึกษาขนาดเล็ก จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

คำถามการวิจัย

1. การดำเนินการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างไร
2. กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีลักษณะเป็นอย่างไร
3. กลยุทธ์ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างไร
4. ผลการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
3. เพื่อทดลองใช้กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
4. เพื่อประเมินผลกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
2. กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสามารถนำไปใช้สำหรับพัฒนากระบวนการพัฒนาสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการกำหนดขอบเขตของการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยดำเนินการเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินการการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กใน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานแผนและงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ประชากรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในปีการศึกษา 2554 จำนวน 10,876 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 379 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่จะศึกษา

ผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) จากเอกสารการประเมินตนเอง (SAR) และเอกสารการประเมินภายนอกของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานการประเมินตนเอง (SAR) โรงเรียนละ 1 เล่ม รวม 12 เล่ม และเอกสารการประเมินภายนอก โรงเรียนละ 1 เล่ม รวม 12 เล่ม จากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นแบบอย่างในด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาปกติ

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่จะศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ส่วนที่ 3 การศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์และวิธีบูรณาการการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็กและวิธีบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 12 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานเป็นแบบอย่าง (Best Practice) ด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาจำนวน 6 คนและผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปกติ จำนวน 6 คน รวม 12 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผลการศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็กและวิธีบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

การสร้างและตรวจสอบกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การร่างกลยุทธ์และคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาขั้ร่างกลยุทธ์และคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ที่เข้าร่วมร่างกลยุทธ์จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

2.1 ผู้รับผิดชอบด้านการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา

2.2 ผู้รับผิดชอบด้านการวิจัยและการวัดประเมินผล

2.3 ผู้รับผิดชอบด้านการบริหารสถานศึกษา

2.4 ผู้รับผิดชอบด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

2.5 ผู้รับผิดชอบด้านการบริหารการศึกษา

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผลการร่างกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์และคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิพากษ์ ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างกลยุทธ์และคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์และคู่มือการประเมินกลยุทธ์ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

ส่วนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 9 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และรายละเอียดประกอบการประเมิน ขั้นตอนการประเมิน คำชี้แจง ผลที่คาดว่าจะได้รับตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในการตรวจสอบคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 9 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผู้วิจัยเลือกสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีการปฏิบัติเป็นแบบอย่างในเขตในเมือง กึ่งเมือง และนอกเมือง จำนวน 3 โรงเรียน และสถานศึกษาปกติที่อยู่ในเขตในเมือง กึ่งเมือง และนอกเมือง จำนวน 3 โรงเรียน เป็นสถานที่สำหรับทดลองโดยเลือกแบบเจาะจงและดำเนินการทดลองใช้โดยการประเมินผลตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ในปีการศึกษา 2554

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การนำกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านการยกร่าง ตรวจสอบ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้และคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองประเมินตามตัวชี้วัดในสถานการณ์จริง โดยเลือกสถานศึกษาที่มีการ

ปฏิบัติเป็นแบบอย่างด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียนและสถานศึกษาปกติ จำนวน 3 โรงเรียน

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรในชุมชน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยการประเมินลักษณะ/สภาพการปฏิบัติตามตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลเพื่อประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ครู ศึกษานิเทศก์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 19 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กลยุทธ์** หมายถึง การกำหนดแนวทางวิธีการการดำเนินงานและตัวชี้วัดของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีความชัดเจนเป็นระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจได้บรรลุจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง หลักปฏิบัติกระบวนการทางความคิดและความเชื่อที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตของครู นักเรียน หรือการบริหารสถานศึกษาให้ดำเนินไปด้วยความมั่นคง รอบคอบ มีเหตุมีผลและมีคุณธรรม สามารถพึ่งตนเองได้ และพอใจ

ในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เพื่อให้รายจ่ายไม่เกินรายรับและนำสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

3. **สถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. **การพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง กระบวนการจัดทำกลยุทธ์ที่ประกอบด้วยพันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ จุดมุ่งหมายและกลวิธีในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

5. **การดำเนินการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง สภาพที่ปรากฏในปัจจุบันของการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กใน 4 งานประกอบด้วย 1) งานวิชาการ 2) งานแผนและงบประมาณ 3) งานบุคลากร 4) งานบริหารทั่วไป

6. **การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT)** หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคทั้งภายในและภายนอกที่เป็นผลกระทบต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้จากการศึกษา เอกสารการประเมินตนเอง (SAR) และเอกสารการประเมินภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก

7. **แนวทางการกำหนดกลยุทธ์และวิสัยทัศน์ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง วิธีปฏิบัติของสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

8. **การสร้างกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง การสร้างกลยุทธ์ที่ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การร่างกลยุทธ์และคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนที่ 2 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์และคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

9. **ความเหมาะสม** หมายถึง ความสมบูรณ์ลงตัว ความพอเหมาะพอดี และความสมควรของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประเมินจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในงานวิจัยนี้

10. **ความเป็นไปได้** หมายถึง ความสามารถปฏิบัติได้ของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในงานวิจัยนี้

11. **ความเหมาะสมของคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก** หมายถึง ความสมบูรณ์ลงตัว ความพอเหมาะพอดี และความสมควรของคู่มือการประเมินกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประเมินจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในงานวิจัยนี้

12. **การทดลองใช้กลยุทธ์การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา** หมายถึง การประเมินลักษณะ/สภาพการปฏิบัติตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นแบบอย่างกับสถานศึกษาปกติ

13. **สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นแบบอย่าง** หมายถึง สถานศึกษาขนาดเล็กที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนได้รับการยอมรับหรือได้รับรางวัลเกี่ยวกับนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

14. **สถานศึกษาปกติ** หมายถึง สถานศึกษาขนาดเล็กที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาแต่ยังไม่ได้รับการยอมรับหรือรางวัลเกี่ยวกับนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

15. **ความเป็นประโยชน์** หมายถึง ความสามารถทำให้เกิดผลที่ได้ตามต้องการหรือสิ่งที่มีผลใช้ได้ดีของกลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งประเมินจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการนำกลยุทธ์ไปใช้